

Reģionālo sanāksmju protokols

Jūras telpiskais plānojums - esošās situācijas jūras izmantošanā un potenciālās intereses

Sanāksmes norises vieta: Mērsrags (Mērsraga Tautas nams)

Sanāksmes norises laiks: 3.marts no plkst. 11:00-14:30

Sanāksmes vadīja: Kristīna Veidemane (Baltijas Vides Forums)

Sanāksmēs piedalījās:

Vārds, Uzvārds	Institūcija
1. Ilze Kalvāne	Baltijas Vides Forums
2. Kristīna Veidemane	Baltijas Vides Forums
3. Anda Ruskule	Baltijas Vides Forums
4. Oskars Stiebriņš	SIA Vides Konsultāciju Birojs
5. Solvita Strāķe	Latvijas Hidroekoloģijas institūts
6. Didzis Ustups	Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts BIOR
7. Liene Kalve	VAS Latvijas Jūras administrācija
8. Aigars Gailis	VAS Latvijas Jūras administrācija
9. Ingūna Urtāne	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
10. Jānis Ušča	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
11. Kristīne Rasiņa	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
12. Inese Miķelsone	Zemkopības ministrija
13. Ilze Muriņa	Zemkopības ministrija
14. Ilona Ekmane	Aizsardzības ministrija
15. Kadrija Rozentāle	Aizsardzības ministrija
16. Inga Sāre	Satiksmes ministrija
17. Andris Širovs	Dabas aizsardzības pārvalde
18. Kristīne Vilciņa	Dabas aizsardzības pārvalde
19. Aleksandrs Limbergs	VRS Ventspils pārvalde
20. Gunta Grūbe	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra
21. Laura Veinberga	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra
22. Dace Roze	Veselības inspekcija
23. Jānis Artemjevs	Jūrmalas pilsētas dome
24. Vita Zvejniece	Jūrmalas pilsētas dome
25. Baiba Birzniece	Jūrmalas pilsētas dome
26. Agnese Veckāgane	Rojas novada dome
27. Ligita Šnore	Rojas novada dome
28. Guna Smilga	Rīgas brīvostas pārvalde
29. Jānis Megnis	Mazo ostu asociācija
30. Aivars Ušackis	Mērsraga ostas pārvalde
31. Aigars Šteinbergs	Mērsraga novada dome/ Mērsraga jahtu osta
32. Andrejs Rozefelds	Biedrība "Latvijas Zivsaimnieku asociācija"

Sanāksmes mērķis:

Iepazīstināt ieinteresētās puses ar:

- jūras telpiskā plānojuma (JTP) uzsākšanu un tā izstrādes procesu,
- plānoto vides stāvokļa un slodžu raksturojumu,
- esošiem nozaru attīstības mērķiem un noteiktajiem saimnieciskās attīstības rādītājiem,
- jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējumu un apspriest priekšlikumus tā papildināšanai.

Sanāksmes gaita:

K.Veidemane (Baltijas Vides Forums) atklāj sanāksmi, īsumā pastāstot par gaidāmo sanāksmes dienas kārtību un dod vārdu K. Rasiņai (Vides aizsardzības un reģionālā attīstības ministrija), kas sanāksmes ievadvārdos skaidro JTP izstrādes nepieciešamību, uzsverot, ka jūrā ir parādījušās jaunas saimnieciskās darbības intereses (akvakultūras un vēja parku būvniecība), kuras nepieciešams salāgot gan ar Baltijas jūras jutīgo ekosistēmu un esošo saimniecisko darbību jūrā (zvejniecību, kuģošanu, ostu darbību u.c.).

JTP un tā izstrādes process

K. Veidemane turpinājumā iepazīstina ar JTP un tā izstrādes procesu. JTP plānojums būs nacionāla līmeņa ilgtermiņa plānošanas dokuments līdz 2030. gadam, ko pēc uzvaras iepirkuma konkursā izstrādās Baltijas Vides Forums sadarbībā ar Latvijas Hidroekoloģijas institūtu, Latvijas Jūras administrāciju un dažādu nozaru ekspertiem. Plāna izstrādes laikā tiks rīkotas 2 sabiedriskās apspriešanas: pirmā plānota š.g. jūnija beigās, kad būs izvērtēta esošā situācija un izstrādāti alternatīvie jūras telpas izmantošanas scenāriji un otrā š.g. beigās, kad būs izstrādāts jūras atļautās izmantošanas optimālais risinājums un vides pārskats. JTP plānojums tiks apstiprinās Ministru kabinets (MK) un tas būs saistošs visiem jūras telpas lietotājiem.

JTP būs teritorijas plānojumam tipiskas daļas: stratēģiskā daļa, paskaidrojuma raksts, grafiskā daļa un atļautā izmantošanas apraksts. JTP grafiskā daļa (esošā situācija un atļautā izmantošana) tiks izstrādāta mērogā 1: 200 000.

Paralēli JTP izstrādei tiks izstrādāts Vides pārskats atbilstoši MK noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.

Jūras vides stāvokļa un slodžu raksturojums

S.Strāķe (Latvijas Hidroekoloģijas institūts) iepazīstina ar plānoto jūras vides stāvokļa un slodžu raksturojumu un pirmajiem rezultātiem. Lai izstrādātu uz ekosistēmu pieejas balstītu JTP, ir jāapzina un jāizvērtē plānojuma teritorijas esošie dabiskie apstākļi, to tendences un nospraustie vides kvalitātes mērķi. Izmantojot Latvijas Hidroekoloģijas institūta rīcībā esošo pētījumu un monitoringa datus, tiks raksturota jūras ūdeņu hidroloģija (ūdens temperatūra, sāļums, caurspīdība), hidroķīmija (N – slāpeklis, P - fosfors, O - skābeklis), biogeoķīmija (virs grunts nogulumos notiekošie procesi), slodzes (ar upēm ienestā N un P piesārņojuma analīze), jūras ekosistēmas dabas vērtības (planktona un bentosa biokopu un jūras zīdītāju sastopamība un izplatība) un jūras ekosistēmu struktūras, funkcijas un pakalpojumi. Ilggadējie novērojumi liecina, temperatūra ūdens virskārtā pēdējos gados nav būtiski mainījies, taču ir biežāk novērojami aukstā ūdens maksimumi, kad dziļāko slāņu ūdeņi paceļas virskārtā (tā sauktais apvelings). Ilgtermiņā vērojama ūdens sāļuma samazināšanās tendence. Baltijas jūras atklātajā daļā novērojama barības vielu (N un P) ieplūdes samazināšanās, savukārt Rīgas līcī samazinās N, bet pieaug P ieplūdes.

Jautājumi:

K. Veidemane: Kādu informāciju JTP izstrādei sniedz dažādo ekoloģiskos parametru raksturojums?

S. Strāķe: Ūdens temperatūra un sāļums ir akvakultūras attīstības noteicošie kritēriji, piemēram, Rīgas līcī novērojami apvelingi, kuru rezultātā strauji mainās ūdens temperatūra, akvakultūras attīstību varētu padarīt neiespējamu. Ūdens temperatūra nosaka peldsezonas ilgumu, no kā atkarīga tūrisma nozare piekrastē. Savukārt ūdens caurspīdība ietekmē niršanas tūrismu.

J. Artemjves (Jūrmalas dome): Vai Latvija ir samazinājusi savu radīto slodzi un kāds tas ir Latvijas samazinājumā ar citām valstīm?

S.Strāķe: Visas ap Baltijas jūru esošās valstis ir apņēmušas samazināt noteiktu N un P ieplūdes daudzumu. Latvija ir samazinājusi savu radīto slodzi, kā piemēru var minēt, ka pēc jauno notekūdeņu attīrīšanas iekārtu uzstādīšanas Ventspilī, N un P ieplūde pa Ventas upi jūrā ir būtiski samazinājusies. Tomēr Rīgas līcis ir īpatnējs, jo tajā nedaudz palielinājusies P ieplūde, bet Baltijas jūrā kopumā tā daudzums ir samazinājies.

Zivju sugu sastopamība un izplatība

JTP tiks iekļauta informācija par zivju sugu sastopamību un izplatību, kā arī zivju resursu atjaunošanās un zvejai nozīmīgākajām teritorijām. D. Ustups (BIOR), kas ir viens no JTP izstrādes procesā piesaistītajiem zivju ekspertiem informē, ka JTP ietvaros tiks analizēta visu zivju sugu sastopamība, kā arī zvejai nozīmīgāko pelāģisko (reņģe, brētliņa) un bentisko (menca plekste) zivju sastopamība un izplatība telpiskā griezumā. Analīzē tiks izmantoti BIOR zinātnisko uzskaišu dati, sākot no 2004. gada. Visām 4 zvejai nozīmīgākajām zivju sugām tiks analizēti nārsta un mazuļu uzturēšanās vietas. Zvejai nozīmīgāko teritoriju novērtēšanai tiks izmantoti zvejas žurnālu datus (arī sākot no 2004. gada) un atsevišķi tiks analizētas arī četras zvejai nozīmīgākas zivju sugas. Analizējot zinātnisko literatūru par Baltijas jūru tiks analizētas zivis resursu (menca, brētliņa, reņģe, plekste, akmeņplekste, lasis) attīstības tendences, klimata izmaiņu ietekme uz atsevišķu zivju krājuma attīstību, zivju sugu mijiedarbība, apaļā jūrasgrunduļa (invazīva suga) daudzuma izmaiņas un tā potenciālās ietekmes. Tāpat tiks analizētas arī zvejas attīstības tendenču raksturojums un akvakultūras potenciāls un aptuvenais telpiskais izvietojums jūrā. Sanāksmes dalībnieki tika iepazīstināti ar pirmajiem apkopotajiem datiem un sagatavotajām kartēm par zivju sugu sastopamību Baltijas jūras atklātajā daļā, Rīgas līcī un piekrastē, kā nozveju telpisko atspoguļojumu.

Jautājumi:

J. Ušča (Vides aizsardzības un reģionālā attīstības ministrija): Kā šie dati tiks izmantoti JTP?

D. Ustups: Šāda veida pētījums par zivju izplatību un nozveju telpiskā griezumā Latvijas ūdeņos tiek veikts pirmo reizi.

A. Ruskule (Baltijas Vides Forums): Informācija par zivju sugu izplatību un zvejas aktivitātes telpiskā griezumā sniedz pamatu argumentācijai par zvejai nozīmīgākām teritorijām, lai nepieļautu šajās vietās saimnieciskās darbības, kas varētu radīt būtiskus ierobežojumus vai zaudējumus zivsaimniecības nozarei.

Nozaru attīstības mērķi un saimnieciskās attīstības rādītāji

K. Veidemane informē par tradicionālo nozaru (zivsaimniecība, jūras transports un ostu darbība, tūrisms, elektroniskie sakari) un jauno nozaru (enerģētika (vēja un viļņu enerģijas ieguvei), akvakultūra (zivju, aļģu, gliemeņu audzēšana), zemes dziļu ieguve (ogļūdeņraži, rūdas)) attīstības mērķiem un to attīstības rādītājiem. Dalībnieki tiek iepazīstināti arī ar politiskajiem mērķiem dabas aizsardzības, zemūdens kultūras mantojuma, klimata pārmaiņu (erozija, plūdi, uzplūdi) un valsts aizsardzības un drošības jomās.

Jautājumi:

J. Širovs (Dabas aizsardzības pārvalde): Viens no stratēģiskajiem mērķiem jūras ūdeņu aizsardzībā ir labs vides stāvoklis. Vai Latvija ir definējusi, kas ir labs vides stāvoklis?

S. Strāķe: Jā, Latvija var pati definēt saviem jūras ūdeņiem, kas ir labs vides stāvoklis. Vides stāvokļa noteikšanai tiek izmantoti daudz dažādus rādītājus, bet visiem rādītājiem vēl nav noteikti sliekšņi laba vides stāvokļa sasniegšanai.

K.Veidemane: Šobrīd sliekšņi ir noteikti N un P koncentrācijai ūdenī, kā arī bentosu raksturojošiem parametriem.

J. Megnis (Mazo ostu asociācija): Vai JTP atvieglos ietekmes uz vidi novērtējuma (IVN) dārgo un laikietilpīgo procesu.

K. Veidemane: IVN process būs jāveic jebkurā gadījumā, jo katrai hidrotehniskajai būvei ir savi tehniskie risinājumi. JTP ietvaros tiks konceptuāli vērtēts, vai konkrētajā teritorijā ir pieļaujama noteikta saimnieciskā darbība, piemēram, vēja parku būvniecība.

J. Artemjevs: Lielupes ostai arī ir izstrādāta pašai sava attīstības programma, to arī vajadzētu ņemt vērā JTP.

I. Muriņa (Zemkopības ministrija): Nepieciešams precizējums, ka Zivsaimniecības politikas pamatnostādņu mērķos noteiktā 35 zvejas vienību izņemšana nozīmē 5 mencas zvejas kuģu izņemšana un 30 zvejnieki, kas zaudēs darbavietas, nevis 35 kuģu izņemšana.

I. Miķelsone (Zemkopības ministrija): Zivju nozveju vajadzētu analizēt atsevišķi pa sugām, jo to nozvejas apjomi un kvotas ir atšķirīgas. Reņģi Latvijas zvejnieki kvotas nozvejo, bet laša kvotas nē.

Jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējums un stratēģiskie mērķi

A. Ruskule iepazīstina ar priekšlikumu JTP jūras izmantošanas ilgtermiņa redzējumam (turpmāk – Redzējums), kas ir JTP plānojuma stratēģiskās daļas sastāvdaļa un kalpos par JTP pamatu mērķi un uzdevumu definēšanai.

Redzējums balstīts uz projektā BaltSEApplan izstrādāto vīziju, kā arī atbilst Latvijas plānošanas dokumentos noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem. Šobrīd Redzējumā ir sešas tēmas/prioritātes: veselīga jūras vide, zilā izaugsme, drošs, tīrs un efektīvs jūras transports, Baltijas mērogā saskaņota enerģētikas politika, ilgtspējīga zivsaimniecība un akvakultūra, ilgtspējīgs tūrisms, kas nodrošina piekrastes iedzīvotāju labklājību.

Sanāksmju dalībniekiem tiek dota iespēja izteikt priekšlikumus Redzējuma papildināšanai ar jaunām tēmām, prioritātēm, to mērķiem un uzdevumiem, kas apkopot 1. Tabulā.

1.tabula. Priekšlikumi un komentāri jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējumam un stratēģiskie mērķiem.

JTP izstrādātāju priekšlikums	Sanāksmju dalībnieku priekšlikumi un ieteikumi
Veselīga jūras vide	
<ul style="list-style-type: none"> - sasniegts labs jūras vides stāvoklis - Baltijas jūrā ir veselīga ekosistēma, kas spējīga pielāgoties izmaiņām - labi apsaimniekots jūras aizsargājamo teritoriju tīkls - saglabāts zemūdens kultūras mantojums un piekrastei tipiskās un unikālās ainavas - jūras ekosistēmas pakalpojumi kalpo cilvēku labklājībai 	<p>Priekšlikumi Redzējuma papildināšanai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veselīga jūras vide un tīrs ūdens, kā pamats cilvēka veselībai; - ilgtspējīga Baltijas jūras ekosistēma, kas adaptējas antropogēnās iedarbības un klimatisko izmaiņu apstākļos; - nokartēti un novērtēti jūras ekosistēmas sniegtie pakalpojumi, kas saglabājas esošā kvalitatīvā un kvantitatīvā apjomā un ilgtermiņā pieaug; - veselīga jūras vide un tautsaimniecības izaugsme ir savstarpēji integrētas un nodrošina labāko risinājumu sabiedrības kopīgajām interesēm; - tautsaimniecības nozaru mērķi ir pakārtoti veselīgai jūras videi un zilai izaugsmei; - aizsargājamās sugas jūrā labi jūtas arī ārpus aizsargājamām dabas teritorijām; - saglabāta bioloģiskās daudzveidības, kas ilgtermiņā palielinās. <p><i>Komentāri:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - redzējumā nevajadzētu atkārtot jau citos plānošanas dokumentos

JTP izstrādātāju priekšlikums	Sanāksmju dalībnieku priekšlikumi un ieteikumi
	noteiktos mērķus. Piemēram, sasniegt labu vides stāvokli jau nosaka Integritātes jūrlietu struktūrdirektīvas mērķi.
Zilā izaugsme	
<ul style="list-style-type: none"> - Izaugsme balstīta uz inovatīvu un ilgtspējīgu jūrlietu ekonomiku; - Baltijas jūra nodarbina augsti kvalificētu darbaspēku; - Kā zilās, tā zaļās tehnoloģijas stimulē reģiona izaugsmi, nodrošinot labu vides kvalitāti 	<ul style="list-style-type: none"> - sinerģija starp saimnieciskās darbības aktivitātēm; - Baltijas jūras ekosistēmu pakalpojumi nodrošina stabilas darbavietas un stimulē jaunu, videi draudzīgu tehnoloģiju pielietojumu. <p><i>Komentāri:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - neskaidrā jēdziena „zilā izaugsme” dēļ, prioritātes nosaukumu pārfrāzēt: Ekonomiskā (zilā) izaugsme.
Drošs, tīrs un efektīvs jūras transports	
<ul style="list-style-type: none"> - jūras transports ir kļuvis efektīvāks, izmantojot videi draudzīgas tehnoloģijas; - kuģošana tiek efektīvi organizēta noteiktos kuģu ceļos, kas ir saskaņoti pāri robežām - ostas kalpo kā satiksmes mezgli, veidojot ap sevi piekrastes reģionu ekonomiskos centrus 	<ul style="list-style-type: none"> - mazās ostas kā vietējā mēroga attīstības centri un JTP atbilst mazo ostu noteiktajiem mērķiem, piemēram, Lielupes ostas attīstības programmā noteiktiem mērķiem; - kuģu ceļos ir atrunātas zvejas kuģu un laivu darbības iespējas; - jūras transports apkalpo nozīmīgu daļu no BJR jūras kravu plūsmām; - galvenie kuģu ceļi nodrošina jūras kravu plūsmas uz Latvijas ostām; - attīstīts vietējā mēroga jūras satiksme, kas saistīta ar tūristu nozari. <p><i>Komentāri:</i></p> <p>jūras transporta kustību regulē starptautiski, piemēram, IMO, tāpēc kuģu ceļu izveidošana JTP nav iespējama;</p>
Baltijas mērogā saskaņota enerģētikas politika	
<ul style="list-style-type: none"> - Latvija izmanto pēc iespējas vairāk atjaunojamās enerģijas resursus, cenšoties nodrošināt valsts enerģētisko neatkarību; - Latvija piedalās vienotā Baltijas reģiona enerģijas tirgū ar harmonizētiem nosacījumiem; - Energopārvades infrastruktūra ir optimāli organizēta vienotā tīklā/infrastruktūras koridoros 	<ul style="list-style-type: none"> - atjaunojamās enerģijas ražošana nekaitē citiem jūras ekosistēmas pakalpojumu lietotājiem, - atjaunojamās enerģijas resursus Latvija primāri izmanto savām vajadzībām un sabalansē ar veselīgu ekosistēmu,
Ilgspējīga zivsaimniecība un akvakultūra	
<ul style="list-style-type: none"> - ilgtspējīga zivju krājumu izmantošana, nodrošinot augstas kvalitātes produktus; - elastīga zivsaimniecības pārvaldība, kas spējīga pielāgoties zivju resursu mainībai; - videi draudzīga akvakultūra ražo augstas kvalitātes un veselīgu pārtiku 	<ul style="list-style-type: none"> - zivju resursi aizsargāti no roņiem, - zvejniecībai tiek nodrošināta ilgtspējīga attīstība, - nozares uzņēmumu ekonomiskā rentabilitāte pieaug, jo ir sabalansēta zvejas kapacitāte un zivju resursi, - zvejniecība nodrošina patērētājus ar augstas pievienotās vērtības produkciju,
Ilgspējīgs tūrisms, kas nodrošina piekrastes iedzīvotāju labklājību	
<ul style="list-style-type: none"> - Tūrisma attīstība balstīta uz augstu vides kvalitāti Baltijas jūrā, - Tūrisms kļuvis par vienu no vadošajām ekonomikas nozarēm, kas rada darbavietas un ienākumus visā piekrastes zonā; - tūrisma nozare veicina 	<ul style="list-style-type: none"> - tūrisma nozare veicina piekrastes dabas un kultūras mantojuma saglabāšanu un novērtēšanu; - videi draudzīgs tūrisms, kas veicina vienotā piekrastes dabas un kultūras mantojuma izmantošanu; - piekrastes teritorijās attīstīts medicīnas tūrisms; - nodrošināta peldvietu kvalitāte; - esošās un jaunās peldvietas ir labiekārtotas un tajās ir nodrošināta jūras ekosistēmas ilgtspējīga attīstība (iesaistot arī fiziskas un juridiskas personas, ne tikai pašvaldības);

JTP izstrādātāju priekšlikums	Sanāksmju dalībnieku priekšlikumi un ieteikumi
piekrastes kultūras mantojuma un zvejas tradīciju saglabāšanu	<ul style="list-style-type: none"> - labi apsaimniekotas piekrastes pašvaldību pludmales; - izveidots piekrastes tūrisma zonējums, ņemot vērā dabas aizsardzībai nozīmīgās jūras piekrastes teritorijas un jūras vides piemērotību aktivitātēm; - piekrastes ūdeņi tiek izmantoti tūrisma infrastruktūras un izklaides nodrošināšanai.
Priekšlikumi papildus tēmām redzējuma definēšanai	
- valsts drošība;	

Citi priekšlikumi JTP:

- JTP jāņem vērā rasta erozijas risks;
- JTP ir jāatbilst Nacionālā attīstība plānā (2014-2020) noteiktajai reģionu specializācijai un jāņem vērā piekrastes pašvaldību īpatnības un to attīstības dokumentos noteiktās prioritātes;
- harmonizēt plānošanu ar nacionālajiem juridiskajiem aktiem vides aizsardzības jomā;
- JTP iekļaut laba vides stāvokļa definējumu;
- JTP plānojums nav pretrunā ar esošo sauszemes infrastruktūru;
- JTP nepieciešams apkopot piekrastes pašvaldību problēmas un piedāvāti risinājumus šo problēmu novēršanai, veicinot piekrastes pašvaldību sadarbību.

Citu risināmo jautājumi priekšlikumi:

- nepieciešams regulējums vai kārtība beigto roņu apglābšanai, lai pašvaldībai nebūtu jārisina šis jautājums;
- izstrādāt rīcības plānus savvaļas dzīvnieku glābšanai naftas piesārņojuma gadījumā jūrā;
- pašvaldībām un uzņēmējiem nepieciešamas apmācības zilās ekonomikas veicināšanai;
- nepieciešams jahtu „netīro” ūdeņu savākšanas regulējums.

Diskusijas un jautājumi sanāksmes noslēgumā:

G.Smilga (Rīgas brīvdostas pārvalde): Kur JTP plānojumā konceptuāli paredzēta derīgo izrakteņu iegūšana, vai pie zilās izaugsmes?

A. Ruskule: jūrā esošo derīgo izrakteņu iegūšanai vēl nav pieejamas piemērotas tehnoloģijas un šī JTP darbības laikā tās visdrīzāk vēl nebūs vēl nebūs attīstītas, tādēļ derīgo izrakteņu iegūšana ir uzskatāma par potenciālo jūras telpas izmantošanas veidu tālākā nākotnē.

O. Stiebrīšs (Vides konsultāciju birojs): Baltijas jūrā un Rīgas līcī ir dažādi derīgie izrakteņi, taču to iegūšanai nav piemērotu tehnoloģiju. Pašreizējās tehnoloģijas ir pretrunā ar vides mērķiem, jo tie ir izplatīti desmitiem tūkstošu kvadrātmetru lielā platībā, bet to slānis ir plāns. No derīgajiem izrakteņiem vienīgi varētu izmantot dūņas dziednieciskiem nolūkiem, bet tas ir arī diskutējams jautājumiem. Fe-Mn konkrēcijas ir nabadzīgas ar vērtīgajiem elementiem, tādēļ to iegūšana šobrīd nav ekonomiski pamatota. Naftas ieguves potenciālu nosaka ekonomiskā situācija, ieguves iespējas ir, bet tās atrodas samērā tālu no krasta un to iegulas aizņem salīdzinoši nelielas platības.

K. Videmane: Vai *zilā izaugsme* Redzējumā būtu jāapskata kā atsevišķa tēma?

J. Ušča: Zilā izaugsme ietver pārējās tautsaimniecības nozares.

G. Smilga: Ja *zilā izaugsme* sekmē inovācijas, tad var to var izdalīt atsevišķi.